

INNLEGG I DEBATTEN OM HANDLINGSPLANEN FOR LIKESTILLING

Kampen for kvinners likestilling er en av de viktigste endringskrefter som virker i vår tid. Det gjelder halvparten av oss alle. Det gjelder en historisk og sosial arv som er tung å bære - og enda tyngre å endre. Vi kjenner jo faktisk samfunn i historisk tid der enken ble brent på bålet med sin avdøde mann. Ser vi bakover i tiden, kan vi glede oss over store framganger. Men det fokelige uttrykket brorparten minner oss om at det

2.

ikke er lenge siden bror tok dobbelt arvelodd i forhold til søster.

Kvinnene har etter hvert kjempet seg til formelle retter - til utdanning, yrke, til å stemme og til å velges. Men det er enda langt igjen til den faktiske situasjonen er i samsvar med de formelle mulighetene. I mange yrker og funksjoner i samfunnet er kvinnene med i forsvinnende liten grad. Vi har lært at lik behandling av dem som på forhånd står ulikt, kan holde ulikhetene ved like. Derfor er det nødvendig med positiv forskjellsbehandling, derfor trenger vi kvoteordninger for å sikre kvinner innpass der de før har vært holdt utenfor. Skal vi oppnå endring av tusenårige tradisjoner, er det

3.
nødvendig med virkemidler som virker - kvinnene er lei av festtaler.

Hvorfor vil vi at kvinnene skal komme mere med? Selvfølgelig fordi det er et rettferdskrav - at kvinner reelt skal komme med der de har interesser og muligheter, slik mennene har kunnet før dem. Men også fordi kvinnene har noe å tilføre. Vi fører ikke likestillingskampen fordi menn og kvinner er like. Vi er ulike, men nettopp derfor skal vi alle med, på alle livets områder. Kvinnene er bærere av andre erfaringer og av andre egenskaper. Det dreier seg om medmenneskelig omsorg og ansvar, om innlevelsessevne og nærhet. Vi vet smertelig vel at disse verdier er mangelvare mange steder i vårt samfunn.

4.

Vi tror at alle blir rikere når disse verdiene blir tatt i bruk på nye områder.

I den neste æra i kvinnefrigjøringen må det i praksis bli slik at de verdiene kvinnen har forvaltet og hatt ansvar for, må få større gjennomslag i hele samfunnslivet - og bli en del også av mannens verden. For likestillingsverket er ikke fullført før også mannen gjør opprør og ser at også han må sprengne rammene for sitt perspektiv. Kvinnenes kamp for likestilling er ikke bare en kamp imot undertrykkelse men en kamp for noe - for at vesentlige menneskelige verdier blir erkjent og tatt i bruk - på alle de områder der vi så åpenbart ser at de trengs. På dette område - like mye som ellers i det politiske arbeid - er det

enkelt, altfor enkelt, å slutte seg til gode, vakre og velmente mål.

Men det er ikke nok å si at man vil likestilling, vi må gjøre noe konkret og effektivt for å nå målet. Vi vil ikke at likestillingsloven skal sove. Vi vil følge den opp i praktisk handling. Derfor har Regjeringen lagt fram handlingsplanen for likestilling.

Det krever styrke og pågangsmot å bære fram likestillingsarbeidet i åra som kommer. Vi skal arbeide under strammere økonomiske betingelser. Det setter vår evne til å prioritere og omfordele på en hard prøve. Tidligere har trange tider ført til at arbeidet for likestilling har

6.

lidd skibbrudd. Gjennom historien har likestilling vært et overskuddsfenomen. Under økonomiske tilbakeslag har kvinnene vært henvist til reservebenken.

Gjennom reaksjonen til handlingsplanen har Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet funnet hverandre i et felles ønske om å la historien gjenta seg. De vender tommelen ned for viktige virkemidler. De går mot bruk av radikal kvotering, mot flere kvinnekonsulenter og mot utvidet bruk av likestillingstilskott.

Vi vil bryte med tradisjonene. Vi vil prioritere likestillingstiltak. Dette er en rød tråd i Regjeringens langtidsprogram. Dette er et av flere ledd i en politikk

som vil fremme Regjeringens fremste mål: Arbeid for alle.

I etterkrigstida er det Arbeiderpartiregjeringer som har slått ned milepelene i likestillingspolitikken. Siden kvinneåret i 1975 gjelder det: Lov om selvbestemt abort, lov om likestilling mellom kjønnene og opprettelse av et likestillingsombud. Det har stått strid om disse tiltakene. De har krevd politisk vilje - vilje til å ta belastninger. Enkelte borgerlige partier har først kommet etter når tiltakene betyr politisk gevinst, når kampen er vunnet - og opinionen endret.

8.

Vår likestillingspolitikk må bygge på den virkelighet mennesker møter. Den har vært - og vil bli bygd på den erkjennelse at kvinners og menns reelle situasjon og muligheter i samfunnet er vesensforskjellige, selv om lovverket stiller oss likt. Levekårsundersøkelsen bekrefter det vi vet: Kvinner kommer dårligere ut i utdanning, arbeid, inntekt, - og i politikk og organisasjons liv.

Vi er ikke fornøyd med tingenes tilstand. Vi ser at det er nødvendig og riktig å slå ned nye milepeler. Derfor legger Regjeringen fram handlingsplanen, med konkrete tiltak som kan bedre kvinnes stilling. Igjen ser vi at det er når vi blir konkrete at de borgerlige partier ikke lenger er med. Det er da vi ser at de borgerlige

partier i Sosialkomiteen fortsatt bare sier at de vil likestilling, men ikke er villige til å bruke de midler som kan skape likestilling.

Regjeringens mål om arbeid for alle er et ærgjerrig mål i 80-åra. Alle omfatter selvsagt kvinnene. Økonomisk uavhengighet er for mange selve nøkkelen til reell likestilling.

Vi vil skape nye arbeidsplasser. 70-åra vil bli stående som et gjennombrudd for kvinnene i lønnet arbeid. Av de 250.000 arbeidsplassene som er skapt under Arbeiderpartiets regjeringer, er hele 170.000 eller to tredjedeler fylt med kvinner. Det er særlig de gifte kvinnene som har

10.

stått for økningen. I perioden 72-79 økte andelen kvinner med 24 prosent, mot 6 prosent for menn - de hadde arbeid fra før.

De som sier vi vil presse kvinnene ut i arbeidslivet, snur tingene på holdet. Undersøkelser viser at tusenvis av kvinner ønsker betalt arbeid dersom de kunne få det i nærmiljøet og dersom det fantes barnehageplasser. Kvinnene opplever at de selv må presse på for å komme ut i arbeidslivet. Det er mer aktuelt å foreslå reformer som tilpasser arbeidslivet til familienes behov og tiltak som kan endre den tradisjonelle rollefordelingen omsorgsarbeid, familie og nærmiljø. Her må vi arbeide videre med konkrete ordninger som gir større fleksibilitet,

11.
muligheter for å velge kortere arbeidstid i perioder, som kan gi felles ansvar for hus og omsorgsarbeid.

I likestillingskampen har kvinnene måttet stole på egne krefter. Vi får støtte i ord fra nesten alle. Men det som teller er den aktive støtte - til konkrete tiltak som gir virkning.

Mindretallet satser mer på ord enn handling. De står for en tradisjonell politikk som vil sementere de gamle mønstrene. Vi vil utvide valgmulighetene. Når samfunnet endrer seg vil det virke inn på familien. En familiepolitikk for framtida må skape et arbeidsliv som fungerer i forhold til familienes behov. Det er nødvendig for å gi

12.

både kvinner og menn reell frihet til å velge sin livsform.

Mindretallets politikk er uforpliktende fordi den inneholder så få virkemidler. Positiv forskjellsbehandling eller kvotering er ikke et ønsket, men et nødvendig virkemiddel. Vi bruker det for et mål vi anser viktig: Likestilling mellom kvinner og menn. De andre tiltakene i handlingsplanen må sees på samme bakgrunn, som ledd i en viktig prosess.

Kvinnene har vært tålmodige. Fler og fler er det ikke lenger. Det skal vi være glade for. Samfunnet trenger kvinnene - på alle områder. Handlingsplanen er ledd i en lang prosess. Likestillingsarbeidet krever aktiv

10.
politisk innsats. Vi er rede til å føre likestillings-
prosessen videre. Det er rimelige krav fra kvinnenes
side vi kjemper for - retten til å bruke egne evner og
erfaringer til beste for andre og for hele samfunnet.